

Рекомендовано до друку:

Вченою радою Інституту економіко-правових досліджень НАН України

(протокол № 6 від 24.06.2019 року)

Вченою радою ФЕН Національного Університету «Києво-Могилянська Академія»

(протокол № 5 від 27.06.2019 року)

Рецензенти:

Котельник А. П. – доктор хабітат, професор, перший проректор з навчальної роботи Молдавської економічної академії;

Насіров Е. – доктор наук, професор Академії державного управління при Президентіві Азербайджанської Республіки;

Квіцинський О.С. – PhD, професор Лондонської академії науки та бізнесу.

Авторський колектив:

Д.е.н., проф. Кудрина О.Ю., д.п.н., проф. Семеніхіна О.В. (підр. 1.1), д.е.н., проф. Кіндзерський Ю.В. (підр. 1.2), д.е.н., проф. Болдирєва Л.М. (підр. 1.3), д.е.н., проф. Мельникова М.В., к.е.н., доц. Тарасевич О.В., к.е.н. Градобоєва С.С. (підр. 1.4), к.е.н., доц. Тарасевич О.В. (підр. 1.5), к.е.н., доц. Гоголь Т.В. (підр. 2.1), Бабенко О. (підр. 2.2), д.е.н., проф. Левитська А.П. (підр. 2.3), Лисенко Р.В. (підр. 2.4), д.е.н., проф. Фінагіна О.В., к.е.н., доц. Панкова Л.І., Поталенко Т.П. (підр. 2.5), Єремєєва Н.В. (підр. 2.6), д.е.н., проф. Хамініч С.Ю., к.е.н. Матвієць М.В., к.е.н., доц. Сокол П.М. (підр. 3.1), к.е.н., доц. Гасанов М. (підр. 3.2), д.н.держ. упр., проф. Біла С.О. (підр. 3.3), д.е.н., проф. Дятлова В.В., Петрик І.В. (підр. 3.4), к.е.н., доц. Сагірова А.С. (підр. 3.5), д.е.н., проф. Корж М.В., к.е.н., доц. Суєлова Т.О., к.е.н. Маліношевська К.І., к.е.н., доц. Чуніхіна Т.С. (підр. 3.6), д.п.н., проф. Матукова Г.І., д.е.н., проф. Коверга С.В. (підр. 3.7), к.е.н., доц. Коровіна О.В., к.е.н., проф. Зайцева О.І. (підр. 3.8), к.е.н. Білик Т.Л., к.е.н., доц. Марусей Т.В., к.е.н., доц. Нісходовська О.Ю. (підр. 4.1), д.е.н., проф. Ковальчук С.В., к.і.н., доц. Дибчук Л.В. (підр. 4.2), к.е.н., ст.н.с. Трушкіна Н.В. (підр.4.3), д.н.держ. упр., проф. Вольська О.М. (підр. 5.1), Нестеров Г.Г. (підр. 5.2).

Детермінанти сталого розвитку економіки [Текст] : [Монографія]

Х 90 / Під заг. ред. д.е.н., проф. Храпкіної В. В., д.ю.н., проф. Устименка В.А. – К.: Інтерсервіс, 2019. – 264 с.

ISBN 978-617-696-983-9

Міжнародна колективна монографія присвячена дослідженню сучасного стану та проблем сталого розвитку економіки, а також пошуку ефективних напрямів їх вирішення.

Рекомендується для науковців, аспірантів і викладачів закладів вищої освіти, здобувачів економічних спеціальностей, працівників органів державного управління та місцевого самоврядування, фіскальних органів.

Матеріали друкуються в авторській редакції. В монографії максимально зменшено втручання в осиг та структуру відібраних матеріалів. Автори несуть відповідальності за достовірність інформації, що включено до монографії.

© Інститут економіко-правових досліджень НАН України, 2019 р.
© Національний Університет «Києво-Могилянська Академія», 2019 р.
© Комратський державний університет, 2019 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

1.1. Теоретико-методологічні засади оптимізації методів управління промисловим потенціалом – складових механізмів стабілізації й зростання національної економіки	9
1.2. Індустріальна складова сталого розвитку: виклики формування в Україні в контексті деіндустріалізації економіки	16
1.3. Теоретико-методологічні аспекти логістичного забезпечення економічного розвитку агропродовольчого сектору України	29
1.4. Сфера житлово-комунальних послуг міста: особливості та можливості сталого розвитку	38
1.5. Комунальна сфера розвитку міста: проблеми управління персоналом	52

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНІ СИСТЕМИ Й МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

2.1. Обґрунтування моделі державного регулювання сталого розвитку сільських територій	63
2.2. Модель залежності інтегрального показника розвитку людського потенціалу та конкурентоспроможності виноробних підприємств Автономного територіального утворення Гагаузія	73
2.3. Стратегічні напрямки розвитку виноградарсько - виноробного туризму в Республіці Молдова	81
2.4. Стратегічні орієнтири розвитку ринку туристичних послуг в Україні	89
2.5. Дослідження розвитку будівельного комплексу в контексті формування регіональної кластерної політики України	96
2.6. Правове забезпечення сталої господарської діяльності в сфері енергетики	124

спеціальних інститутів розвитку для стимулювання як попиту, так і пропозиції у пріоритетних секторах, а при формуванні секторальної і технологічної структур промисловості слід виходити із вигідної для країни спеціалізації у глобальному, європейському та внутрішньому вимірі, ураховуючи як наявні ресурси і ризики, так і спроможність суспільства досягти цілей сталого розвитку.

Список використаної літератури:

1. Ярошевич В. *Современные мировые тенденции развития промышленности* // Белорусский экономический журнал. – 2017. - № 2. С. 21–36.
2. Залознова Ю.С. *Економічні та соціальні проблеми розвитку промисловості: монографія* / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ. – 2017. – 288 с.
3. Кораблін С. *Країна застиглих реформ. До 30-річчя Вашингтонського консенсусу* // Дзеркало тижня. 15-21 вересня 2018 р. № 34. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dt.ua/macrolevel/krayina-zastiglih-reform-287791.html>
4. Clark C. *The Conditions of Economic Progress.* / C.Clark // London, Macmillan and Co. – 1940. – 515 p.
5. Rodrik D. *Premature Deindustrialization* / School of Social Science, Institute for Advanced Study // Economics Working Papers. – Princeton. – 2015. - № 107. - 51 p.
6. Красильщиков В. *Деиндустриализация, реиндустриализация и развитие* // Мировая экономика и международные отношения. 2016. Том 60. № 8. С. 34–43.
7. Зверяков М. *Глобалізація і деіндустріалізація: зміст, суперечності та способи їх розв'язання* // Економіка України. – 2017. № 11. – с. 3–16.
8. ЮНИДО. *Отчет о промышленном развитии – 2016. Роль технологий и инноваций во всеохватывающем и устойчивом промышленном развитии. Обзор.* – Вена. – 2015. – 61 с.
9. Радыгин А. *В поисках институциональных характеристик экономического роста* / А.Радыгин, Р.Энтов // Вопросы экономики. 2008. - №8. С. 4–27.
10. Робинсон Дж. *Почему одни страны богатые, а другие бедные. Происхождение власти, процветания и нищеты.* / Д.Аджемоглу, Дж. Робинсон // Москва. Изд-во АСТ. – 2015. – 575 с.
11. Кіндзерський Ю. *Інституційна пастка олігархізму і проблеми її подолання* // Економіка України. – 2016. № 12. - С. 22–46.
12. Головнюк С. *Хто контролює державні підприємства?* / С.Головнюк, Ю. Віннічук // Бізнес-Цензор. Новини. 2019. 13 березня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.censor.net.ua/resonance/3116185/hto_kontrolyu_derjavni_pdpriimsiva.
13. Кораблін С. *Модель відстаючого зростання: економічні фактори та наслідки для України* // Економіка і прогнозування. – 2016. - № 2. – С. 74–85.
14. Гесць В. *Інституційна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України* // Економіка України. – 2014. - № 12. С. 4–19.
15. Богдан Т. *Зовнішнє боргове навантаження та виклики для валютно-фінансової політики України* // Економіка України. – 2016. № 7. С. 21–32.
16. Зимовець В. *Боргове навантаження та інвестиційна дисфункція в реальному секторі економіки України* / В.Зимовець, Н.Шелудько // Економіка промисловості. – 2017. № 3 (79). - С. 82–95.

1.3. Теоретико-методологічні аспекти логістичного забезпечення економічного розвитку агропродовольчого сектору України

Логістика як відповідний тип мислення відіграє роль навіть важливішу, ніж маркетинг і менеджмент. Логістика як наука і практика в сучасних ринкових умовах є інструментом оптимізації ресурсозабезпечення, ресурсовикористання і реалізації продукції. Логістичні підходи, сучасні технології, що були отримані в результат адаптації і використання, різні стратегії (управління ланцюгами постачання, загальне управління якістю, точно в термін, швидке реагування), результати ефективних наукових розробок і винаходів дозволяють зміцнити свої позиції на ринку і досягти конкурентних переваг.

Поняття «логістична система» тлумачиться неоднозначно, з різних теоретико-методологічних підходів здійснюється класифікація їх видів, що зумовлює необхідність подальшого наукового пошуку в цьому напрямку. Це викликано, зокрема, й необхідністю розгляду окремих галузей чи сукупності галузей економіки країни як логістичних систем.

Особливу увагу заслуговує логістична система. У науковій літературі викладені різноманітні погляди на поняття «логістична система». Варто звернути увагу на такі методологічні підходи до розуміння терміну «логістична система». Виділені такі підходи до погляду на логістичну систему як:

- множина (сукупність) складових її функціональних елементів;
- адаптивна система зі зворотним зв'язком;
- упорядкована структура, що ґрунтується на класичному визначенні категорії «система»;
- сукупність матеріальних та пов'язаних із ним потоків, що ґрунтується на визначенні логістики як науки про управління потоками;
- інтеграція логістичних операцій і ланцюгів, інших логістичних елементів, що на наш погляд, ґрунтується на функціональній складовій поняття «логістика», де головними складовими є логістичні операції та логістичні ланцюги;
- економічна (соціально-економічна) система. На відміну від окремих представників технічних наук, які логістику розглядають в контексті розвитку технічних систем, у цьому визначенні увага акцентується на економічних підходах до формування і функціонування логістичних систем;
- сукупність підприємств, їх структурних підрозділів, що ґрунтується на підходах теорії організації (організаційних підходах);

- система управління чи організаційно-управлінський механізм координації, що ґрунтується на розгляді логістичної системи як управлінської системи (системи менеджменту) чи механізму управління;

- нематеріальний актив, що очевидно, ґрунтується на розгляді логістичної системи як активу, який не має матеріально-речової основи.

Існують різні підходи до сутності поняття «логістична система»: по-перше, до суб'єктів логістичного управління слід відносити не тільки підприємства та інші структури, що приймають безпосередню участь в організації руху ресурсів, а й адміністративно-господарські утворення, громадські організації, які прямо чи опосередковано впливають на поведінку господарюючих суб'єктів; по-друге, основним об'єктом управління в логістичній системі є переміщення всіх видів ресурсів і формування потоків товарів і послуг. Звідси випливає необхідність дослідження взаємозв'язків між категоріями «ресурси» і «потоки». Ресурси господарюючого суб'єкта генеруються у різних просторово-часових умовах. Тому часова цінність є їхньою об'єктивною та іманентною характеристикою, а потоки являють собою сукупність процесів, що забезпечують трансформування і переміщення (рух) ресурсів у просторі і часі [1, с. 187].

Чотири принципи побудови логістичної системи виділяє М.А. Окландер [2, с. 46]: узгодженість дій; націленість на інтегральну ефективність; функціональність взаємодії; досягнення синергетичного ефекту.

У науковій літературі подаються різноманітні класифікації логістичних систем. Зокрема, П. Блейк [3, с. 68-69] наводить наступну класифікацію:

- за інституціональним підходом: мікрологістична система; металогістична система (логістичний ланцюг); мезологістична система; макрологістична система; зовнішня логістична система (міжсистема);

- за фазовим підходом: логістична підсистема у сфері постачання; логістична підсистема у сфері виробництва; логістична підсистема у сфері дистрибуції (збуту); логістична підсистема у сфері повернень товарів, упаковок і відходів; інтегрована підсистема матеріальної логістики; інтегрована підсистема маркетингової логістики; інтегрована логістична підсистема постачальників; інтегрована логістична підсистема споживачів; інтегрована логістична підсистема у сфері торгівлі;

- за функціональним підходом: логістична підсистема транспортування; логістична підсистема формування запасів; логістична підсистема складування; логістична підсистема пакування; логістична підсистема реалізації замовлень; логістична підсистема обслуговування споживачів;

- за функціями управління: підсистема логістичного планування; підсистема логістичного керування; підсистема організації логістики; підсистема логістичного контролювання; підсистема нормативного логістичного управління; підсистема стратегічного логістичного управління; підсистема операційного логістичного управління; підсистема інтегрованого логістичного управління;

- за предметно-структурним підходом: підсистема інтегрованих переміщень товарів (фізичні потоки); підсистема інтегрованих інформації та управлінських рішень щодо переміщень (інформаційні потоки); підсистема регуляції і страхування (у вартісному сенсі) логістичних рішень і процесів (фінансові потоки);

- за складовими ефективності: підсистема логістичних витрат; підсистема послуг і логістичного обслуговування (ефекту).

Структурування логістичних систем, на думку Л.А. Мяснікової [4, с.52-53], має вертикальний (ієрархічний) та горизонтальний (функціональний) вимір. У вертикальному вимірі розглядається мікро- (підприємство), мезо- (ФПГ, ТНК), макро- (країна, галузь) і мегалогістика (агрегат чи інтеграт країн, наприклад, ЄС), тобто структурування по керованій системі. У горизонтальному вимірі розглядається управління за функціональним принципом – транспорт, матеріально-технічне забезпечення, комунікації та ін.

Згідно задуму Б.О. Анікіна та О.П. Тяпухіна [5, с. 45] виділяються такі типи логістичних систем: логістична система концентрації ресурсів; логістична система розподілу ресурсів; логістична концентраційно-розподільча система (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Типи логістичних систем (за Б.О. Анікіним)

Назва	Сутність
1. Логістична система концентрації ресурсів	Система каналів концентрації, що забезпечують управління потоками ресурсів з метою збільшення їх кількісних параметрів відповідно до вимог зовнішнього середовища.
2. Логістична система розподілу ресурсів	Система каналів розподілу, що забезпечує управління потоками ресурсів з метою зменшення їх кількісних параметрів відповідно до вимог зовнішнього середовища.
3. Логістична концентраційно-розподільча система	Система каналів концентрації / розподілу, що забезпечує управління потоками ресурсів з метою зміни їх кількісних параметрів відповідно до вимог зовнішнього середовища.

Джерело: складено за даними [5, с. 45]

Поділяючи логістичні системи за інституційною приналежністю до відповідних ієрархічних рівнів економіки на мікро- та макрологістичні

системи, Л.В. Фролова [1, с. 182], вважає, що до останньої входять мета-, мезо- та металогістичні системи.

Втім, поділ логістичної системи на основі інституціональної ознаки, який передбачає виділення, серед інших, мезологістичних (в межах корпорації) і мікрологістичних (в межах підприємства) систем є недоцільним вважає М.Окландер [2], оскільки загальновідомо, що підприємство з його функціональними підрозділами чи корпорація – це мікроекономічний рівень.

Сумнівним, на думку Г.В. Черевка та Н.Р. Струк [6, с. 59] є виділення металогістичної системи як аналога логістичного ланцюга та «міжсистеми» (зовнішньологістичної системи), адже всі ці варіанти логістичної системи (разом з окремо виділеними макрологістичними системами) відповідають макроекономічному рівню.

Як зазначає Є.В. Крикавський [7, с. 59-70], традиційно класифікація логістичних систем розглядається в контексті їх інституціональної приналежності за рівнями ієрархії від «мікро» до «макро»; (а також)... за ознаками фаз трансформації фізичних потоків (матеріалів, сировини, напівфабрикатів, товарів) і функцій просторово-часового їх переміщення.

Логістичні системи за видом логістичного ланцюга (з поділом на прямі, гнучкі та ешелоновані логістичні системи), за сферою дії (логістичні системи у матеріально-технічному забезпеченні, логістичні системи у виробництві, логістичні системи у збуті) та залежно від подання матеріалів до місця виробництва – штовхаючі логістичні системи і тягнучі логістичні системи виділяє А.Г. Кальченко [8, с. 33].

Проведені дослідження свідчать про деякі розбіжності в тлумаченні понять «гнучка логістична система» та «ешелонована логістична система». Втім, на думку Г.В. Черевка та Н.Р. Струк [6, с. 58] такий підхід є некоректним, оскільки:

1) вище було доведено, що штовхаючі та тягнучі (витягуючі) системи, до яких відносять операційні системи ERP, MRP, OPT, Kanban та ін., не відповідають уточненому ними розумінню логістичної системи;

2) логістичні системи, в межах яких формується інтегрований логістичний ланцюг, можуть одночасно охоплювати процеси постачання, виробництва і збуту і тому – не вписуватися у пропонований поділ за сферою дії;

3) поділ за видом логістичного ланцюга у теорії логістики традиційно є характерним лише для мікрологістичних систем, які виділяються за масштабами логістичних процесів.

У низці публікацій зустрічається поняття «логістична система з прямими зв'язками», «логістична сервісна система», «інноваційно-логістична система». Зокрема, логістичні сервісні системи Т.М. Скоробогатова [9, с. 32] поділяє на три рівні (класи): мікрологістична

сервісна система, базою утворення якої є підприємство сфери послуг; металогістична сервісна система, що формується на основі сервісного комплексу; мезологістична сервісна система, що створюється на базі логістичного куша.

Інноваційно-логістична система П.Д. Дудкіним [10, с. 14] розглядається «як сукупність взаємопов'язаних елементів у логістичному ланцюгу, діяльність яких забезпечується раціонально організованими потоками матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів на основі інновацій, в межах відповідної організаційної структури».

Поділ логістичних систем в залежності від рівня управління й виділення логістичних систем з низьким, середнім та високим рівнем розвитку. Зокрема, макрологістичні системи класифікуються за такою ознакою як глобальність, мегалогістичні системи – за адміністративно-територіальним поділом об'єктивно-функціональною ознакою, регіональною спрямованістю, галузевою спрямованістю, сумісністю, мікрологістичні системи ж поділяють з огляду на їх належність до внутрішнього чи зовнішнього середовища.

Погоджуючись в цілому щодо зазначеної класифікації логістичних систем, варто зазначити дискусійність віднесення логістичних систем розподілу, дистрибуції, постачання (закупівель) та інтегрованих логістичних систем до категорії зовнішніх систем. Зовнішні системи, на наш погляд, функціонують у зовнішньому середовищі, а в даному випадку мікрологістичні системи (логістичні системи підприємств) функціонують в межах внутрішнього середовища.

Вживають поняття «система логістичного державного регулювання» та «логістична система державного регулювання». Тут, на наш погляд, відстежується намагання поєднати в одне ціле поняття «логістична система» та «система державного управління». Однак, якщо в логістичній системі основним елементом є матеріальні потоки, то в системі державного регулювання основою є інформаційні потоки; з іншого боку, виникає сумнів щодо доцільності поняття «логістичне державне регулювання».

Про невідпрацьованість термінології у галузі логістики свідчить те, що окремі автори використовують різні поняття для характеристики одних і тих же об'єктів. Наприклад, поряд із терміном «регіональна транспортно-логістична система» вживається «регіональна транспортно-логістична система управління». Мегалогістичні системи (їх ще йменують як «міжнародні логістичні системи», «глобальні логістичні системи») є наслідком глобалізації економіки.

Проведені нами дослідження дозволяють стверджувати про наявність в наукових колах консенсусу щодо використання логістики як інструменту управління виробничо-комерційною діяльністю підприємств

різних галузей. Однак спостерігається відсутність одностайності науковців щодо застосування логістичних підходів на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Чи не найбільший різнобій наукових поглядів спостерігається щодо сутності поняття «мезологістична система»:

- мезологістичні системи утворюються транснаціональними корпораціями, що пов'язано із глобалізацією світових економічних процесів. У даному випадку, на наш погляд, певним чином мезологістичні системи функціонально відповідають сутності мегалогістичних систем;

- мезологістичні системи є синтезом металогістичних систем з декількома мікрологістичними системами, об'єднання великих груп підприємств у конгломерати і формується за вертикальною й горизонтальною координатами;

- мезологістичні системи є регіональними логістичними системами. У зв'язку із зазначеним вартій уваги концептуальний підхід щодо інтегральної парадигми синтезу логістичної системи, яка означає узгодження стратегічних і тактичних цілей й завдань бізнесу усіх логістичних посередників регіональної логістичної системи інтегрованого підходу до управління відповідним матеріальним потоком.

Варто зазначити, що дослідження логістичних систем, на наш погляд, варто здійснювати з огляду на те, що галузі (комплекс галузей) економіки країни доцільно розглядати як макрологістичні системи, що мають відповідні завдання.

На макрорівні дослідниками вивчаються логістичні системи сільського господарства та агропромислового комплексу. Зустрічається поняття «аграрна логістична система» як логістична система, що функціонує в аграрному секторі економіки.

Зважаючи на концептуальні підходи щодо ідентифікації агропродовольчого сектора економіки, нами сформульовано основні вимоги до сутності поняття «логістична система агропродовольчого сектора економіки»:

- зазначена логістична система є адаптивною системою зі зворотним зв'язком, що представляє упорядковану множину структурних складових її логістичних функціональних елементів (цим підкреслюється, що логістична система є різновидом систем і відповідає основним вимогам до них);

- зазначена логістична система є соціально-економічною системою, що включає не лише техніко-технологічні елементи, але й персонал, і що важливо – її сільську місцевість, не тільки як простір (земельні угіддя) для вирощування сільськогосподарських культур, але як ареал проживання працівників сільського господарства, інших галузей агропродовольчого сектора;

- як соціально-економічна система логістична система агропродовольчого сектора економіки включає логістичні підсистеми сільського господарства, харчової (переробної) промисловості та сфери торгівлі продовольством;

- логістична система агропродовольчого сектора економіки держави, на наш погляд, з одного боку, є одним із видів мегалогістичних систем, оскільки потоки продовольства не обмежуються кордонами держави, але за допомогою транснаціональних компаній функціонують за кордоном. З іншого боку, якщо не враховувати міжнародну торгівлю продовольством, логістичну систему агропродовольчого сектора можна віднести до класу макрологістичних систем.

Тому логістичну систему агропродовольчого сектора економіки, на наш погляд, можна визначити як соціально-економічну мегалогістичну (макрологістичну) адаптивну систему зі зворотним зв'язком, упорядковану множину структурних складових її логістичних функціональних елементів, що включає логістичні підсистеми сільського господарства, харчової (переробної) промисловості та сфери торгівлі продовольством.

Біфуркаційний вплив зовнішнього середовища, на наш погляд, здійснює певні логістичні обмеження на функціонування логістичної системи агропродовольчого сектора, що лімітує їх діяльність. До таких обмежень можна віднести:

- ресурсні обмеження – недостатня кількість матеріальних, фінансових, трудових, енергетичних, інформаційних ресурсів чи частини їх;

- обмеження за логістичною інфраструктурою – нестача тих чи інших елементів логістичної інфраструктури (доріг, складів, сховищ та ін.);

- збутові обмеження, що обумовлені кон'юнктурою ринків збуту сільськогосподарської сировини та продовольства;

- інституціональні обмеження, обумовлені чинною нормативно-правовою базою, що регулює логістичну діяльність суб'єктів господарювання агропродовольчого сектора.

Метою логістичної системи агропродовольчого сектору (АПС), на наш погляд, є функціонування потоків робочої сили, матеріальних, енергетичних, фінансових, інформаційних ресурсів для сільського господарства, харчової (переробної) промисловості, сфери торгівлі продовольством.

Для агропродовольчого сектору, нами запропоновано виділити наступні види логістичних систем:

- макрологістична агропродовольча система, яка представлена агропродовольчим сектором економіки України та його складовими –

сільським господарством, харчовою промисловістю, сферою торгівлі продовольством;

- мезологістична агропродовольча система, що утворюється регіональними (міжрегіональними агропродовольчими компаніями);

- мікрологістична агропродовольча система, що представлені окремими підприємствами сільського господарства, переробної промисловості (виробництво продовольства), сфери торгівлі продуктами харчування.

- мегалогістична агропродовольча система, яка утворюються транснаціональними агропродовольчими компаніями.

Формування логістичної системи агропродовольчого сектору, на наш погляд, має передбачати такі завдання:

- формування міжгалузевих балансів продовольства, що обумовлюється потребою забезпечення продовольчої безпеки країни;

- проектування та формування необхідної логістичної інфраструктури в регіонах країни та за її межами (при необхідності), зокрема, складських комплексів (елеваторів, овочесховищ та ін.);

- оптимізація транспортно-логістичного забезпечення функціонування агропродовольчого сектора.

Проведеннями дослідженнями встановлено:

1) ефективність логістичного управління на рівні території, регіону вища, ніж в межах окремої галузі економіки;

2) логістичні системи АПК забезпечують функціонування суцільного матеріального потоку, що пронизує всі три сфери АПК;

3) у розвинених країнах, зокрема, США, Великобританії звертають увагу на глобальну (міжнародну) логістику, яка набуває особливого значення в умовах глобалізації економіки;

4) єврологістика як окремий напрям євроінтеграції відбиває процес формування загальноєвропейської транспортно-логістичної мережі;

5) класифікація логістичних систем здійснюється за різними ознаками.

Макрологістичні системи можуть бути класифіковані за адміністративно-територіальним поділом та об'єктно-функціональною ознакою. На наш погляд, актуальними є підходи щодо застосування методології логістичного управління фінансово-промисловими групами, холдингами, регіональними економічними кластерами.

Ефективне функціонування логістичних систем в умовах загострення конкуренції між виробниками на світових і внутрішніх ринках зумовлює інтенсифікацію продукування та втілення інновацій з метою розвитку логістичної інфраструктури. Аналіз логістичної діяльності агропродовольчому секторі України свідчить про певне відставання їх від зарубіжних в освоєнні логістичних підходів, наявність невикористаних

резервів у запровадженні логістичних інновацій. Питання інновацій в логістиці знаходиться в полі зору дослідників, які зазначають, що існує одна із небагатьох сфер економіки в кожній країні, для якої необхідним є інноваційний розвиток – це транспорт і комунікації, інша інфраструктура, яка забезпечує безперешкодне переміщення товарів, капіталу, інформації, людей, послуг. Ще одна причина актуалізації інноваційного розвитку в цій сфері – це наростання мегатенденцій, які характеризують стрімке зростання параметрів матеріальних, інформаційних, фінансових та людських потоків. Ці ж мегатенденції зніщували прискорену дифузію знань з логістики, нової галузі економічної науки.

Висновок: логістичну систему АПС можна визначити як соціально-економічну мегалогістичну (макрологістичну) адаптивну систему зі зворотним зв'язком, упорядковану множини структурних складових її логістичних функціональних елементів, що включає логістичні підсистеми сільського господарства, харчової (переробної) промисловості та сфери торгівлі продовольством. З метою аналізу логістичних агропродовольчих систем доцільно виокремити чотири рівні аналізу: морфологічний, структурний, функціональний, генетичний. До логістичних обмежень на функціонування логістичної системи АПС варто віднести: ресурсні обмеження, обмеження за логістичною інфраструктурою, збутові обмеження, інституційні обмеження.

Список використаної літератури:

1. Фролова Л.В. Логістичне управління підприємством: теоретико-методологічні аспекти: моногр. Донецьк: ДонДУЕТ, 2004. – 161 с.
2. Окландер М.А. Контури економічної логістики: моногр. Київ: Наукова думка, 2002. – 174 с.
3. Blaik P. Logistika. PWE. Warszawa, 1999. 244 s.
4. Основы логистики: учебник / Под ред. В.В. Щербакова. Санкт-Петербург: Питер/ 2009. – 432 с.
5. Анкин Б.А., Тягухин А.П. Коммерческая логистика: учебник. Москва: Проспект, 2009. – 432 с.
6. Черевко Г.В., Струк Н.Р. Вдосконалення управління матеріально-інформаційними потоками підприємств АПК на засадах логістики: моногр. Львів: Ліга-Прес, 2012. – 352 с.
7. Крикавський С.В. Логістичне управління: [підручник]. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2005. – 684 с.
8. Кальченко А.Г. Логістика: підручник [2-е вид.]. Київ: КЦНСУ, 2006. – 284 с.
9. Скоробогатова Т.Н. Теоретико-методологічні принципи логістичного забезпечення рекреаційного сектора (на прикладі Автономної Республіки Крим) / Авторефер. д.э.н. 08.00.05 / Скоробогатова Татьяна Николаевна. М., 2009. – 40 с.
10. Дудкін П.Д. Організаційно-економічний механізм розвитку інноваційно-логістичних систем у навчально-науковому-виробничому комплексі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка і управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Дудкін Павло Дмитрович. Тернопіль, 2009. – 20 с.